



**PRED TRIDSIATIMI ROKMI ZOMREL  
PRIMÁR MUDr. MICHAL TURČEK,  
ZAKLADATEL ČASOPISU ALKOHOLIZMUS  
A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI  
(PROTIALKOHOLICKÝ OBZOR)**

Čas rýchle plynie, ľudia odchádzajú a spomienky na nich sa strácajú. Neplatí to však všeobecne. Sú ľudia, ktorí poznačili svoju dobu a zanechali časom nezmatateľné stopy svojej práce. Patrí k nim aj primár MUDr. Michal Turček. Narodil sa 4. 5. 1921 v Rajci v lekárskej rodine. Po gymnaziálnom štúdiu u františkánov v Malackách absolvoval Lekársku fakultu UK v Bratislave a štúdium ukončil promóciou v roku 1947. Od začiatku svojej odbornej dráhy sa upísal psychiatrii. Do roku 1954 pracoval vo viacerých psychiatrických zariadeniach: v rokoch 1947–49 na neuropsychiatrickom oddelení v Nitre, do roku 1953 v psychiatrickej liečebni v Pezinku a v rokoch 1953–54 bol riaditeľom psychiatrickej liečebne v Čajakove. V rokoch 1954–1958 bol vedúcim odborným lekárom (primárom) Psychiatrickej kliniky FN a LF UK v Bratislave, potom sa jeho pozornosť upriamila na problematiku závislosti od alkoholu a tejto téme venoval všetky svoje sily v ďalších rokoch. V rokoch 1961–65 viedol oddelenie pre liečbu alkoholizmu v Bratislave – Dúbravke, potom prešiel do psychiatrickej liečebne v Pezinku, kde pôsobil až do smrti. Osud bol k nemu nelútostný a zákerná choroba ho premohla vo veku, v ktorom sa lekár dostáva na vrchol svojej odbornej kariéry. Zomrel 18. mája 1970, krátko po svojich 49. narodeninách.

Primár Turček patril medzi výnimočné osobnosti. Jeho učiteľ, nestor slovenskej psychiatrie profesor Matulay ho prirovnal k slnku, pretože „od samej mladosti svietil, vynikal, lebo jeho mozog bol nabitý nevyčerpatelnou energiou“. Každý kto mal možnosť poznať profesora Matulaya vie, že je to naozaj výnimočné ocenenie. Počas gymnaziálneho štúdia založil a redigoval študentský časopis Študent – chudák, napísal a režíroval divadelnú hru, písal básne, kreslil, hýril nápadmi a organizoval. Dar nevyčerpatelnej energie nápaditosti a múdrosti využil aj vo svojej práci. S profesorom Matulayom organizoval psychiatrickú rehabilitáciu, zavádzal nové liečebné metódy, prichádzal s návrhmi na zlepšenie prevádzky zariadení v ktorých pracoval, pripravoval návrhy metodických opatrení pre Ministerstvo zdravotníctva. Počas

## **PRED TRIDSÍATIMI ROKMI ZOMREL PRIMÁR MUDr. MICHAL TURČEK, ZAKLADATEĽ ČASOPISU ALKOHOLIZMUS A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI (PROTIALKOHOLICKÝ OBZOR)**

práce v Čajakove spoznal negatívne stránky rodinnej terapie a zaslúžil sa o jej zrušenie. Publikoval odborné práce, prednášal na vedeckých podujatiach doma aj v zahraničí.

Napľno sa primár Turček pustil aj do boja proti alkoholizmu. Ním vedený denný stacionár sa stal vzorom pre podobné pracoviská nielen v oblasti alkohológie. Zaujímal sa o psychoterapiu alkoholizmu, plne rozvinul rehabilitáciu, usporadúval rehabilitačné pobyty pre pacientov v prírode (napr. v lete roku 1964 na Bezovci), stanové tábory. Vydával pri tejto príležitosti časopis Vatra. Publikoval množstvo odborných prác o liečbe alkoholizmu a jeho komplikácií. Bojoval proti predsudkom, zakoreněným mýtom a poverám, o výsledkoch svojich prieskumov informoval v odborných prácach o názoroch a postojoch k alkoholizmu, verejnej mienke, ľudových tradíciách a alkoholizme. Publikoval v novinách a časopisoch, je autorom viacerých scenárov televíznych a rozhlasových hier. Napísal populárne – medicínske knihy o alkoholizme a nepriaznivom vplyve alkoholu na deti, prednášal v rozhlase a televízii, organizoval výstavy s protialkoholickou tematikou.

Všeobecný záujem primára Turčeka o umenie sa premietol aj do jeho odbornej praxe a vedeckej práce. V odborných prácach sa zaoberal terapeutickým potenciálom umenia a v Pezinku zavádzal arteterapiu, publikoval o vzťahu umenia a alkoholizmu, venoval sa hodnoteniu patologických prvkov v tvorbe Franza Xavera Messerschmidta.

V roku 1965 primár Turček založil odborný časopis Protialkoholický obzor a bol jeho prvým vedúcim redaktorom. Založenie odborného časopisu v 60. rokoch samotné bolo mimoriadnym počinom. Všetci, ktorí sme to obdobie zažili vieme si predstaviť, aké prekážky musel prekonať. Primár Turček určil tiež zameranie tohto časopisu tak moderne, že až dosiaľ nebola potrebná žiadna zmena. Časopis venovaný všetkým aspektom problematiky drogových závislostí zmenil svoj názov, ostalo však jeho pôvodné zameranie. Myšlienky, ktoré primár Turček vyjadril v úvodníku „Slovo k čitateľom a prispievateľom“ v roku 1968 sú stále aktuálne a časopis je stále odborným fórom všetkých pracovníkov v oblasti alkoholizmu a závislostí od iných psychoaktívnych látok. Napriek organizačným povinnostiam primár Turček patril k pravidelným prispievateľom do Protialkoholického obzoru a uverejnil v ňom viaceré pozoruhodné odborné práce. Napriek rozdeleniu spoločného štátu ostal časopisom, ktorý patrí českým aj slovenským odborníkom.

Dielo primára Michala Turčeka nezapadlo prachom, nestratilo sa v zabudnutí. Žije aj v časopise, ktorý založil. Po smrti primára Turčeka prevzala mnohé redakčné povinnosti jeho manželka Valéria Turčeková a priazeň a podporu časopisu systematicky prejavuje aj jeho syn Karol, ktorý si tiež vybral za oblasť svojej práce psychiatriu. V poslednom čase sa na dráhu lekára pripravuje jeho vnuk Michal Turček a v duchu rodinných tradícií sa zaujíma o problematiku drogových závislostí.

Pre nás všetkých, ktorí sme primára Michala Turčeka poznali bližšie, náhodne sme sa s ním stretli, alebo sme nemali to šťastie poznať alebo stretnúť ho, ostáva tento zakladateľ slovenskej alkohológie vzorom a inšpiráciou v každodennej práci.

*Redakčná rada*